

Förvaltningsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om temporär ändring av utlänningslagen och lagen om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för säsongsanställning

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om temporär ändring av utlänningslagen och lagen om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för säsongsanställning (RP 36/2020 rd): Ärendet har remitterats till förvaltningsutskottet för betänkande och till jord- och skogsbruksutskottet och arbetslivs- och jämställdhetsutskottet för utlåtande.

Utlåtanden

Utlåtande har lämnats av

- jord- och skogsbruksutskottet JsUU 4/2020 rd
- arbetslivs- och jämställdhetsutskottet AjUU 3/2020 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- ledande expert Juha-Pekka Suomi, arbets- och näringsministeriet
- lagstiftningsråd Jorma Kantola, inrikesministeriet
- konsultativ tjänsteman Harri Sivula, inrikesministeriet
- ansvarsområdesdirektör Anna Hyppönen, Migrationsverket.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- utrikesministeriet
- justitieministeriet
- jord- och skogsbruksministeriet
- Finlands näringsliv rf
- Livsmedelsindustriförbundet rf
- Centraförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
- Landsbygdens Arbetsgivareförbund LAF rf
- Turism- och Restaurangförbundet rf
- Servicefacket PAM rf
- STTK rf
- Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf

Betänkande FvUB 5/2020 rd

- Finlands Flyktinghjälp
- Företagarna i Finland rf
- professor Olli Mäenpää.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås det att utlänningslagen och lagen om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för säsongsanställning ändras temporärt. Genom de föreslagna lagarna tillåts arbete inom sådana branscher och i sådana uppgifter som är viktiga med tanke på försörjningsberedskapen och arbetsmarknadens funktion för alla tredjelandsmedborgare som vistas lagligt i landet och som avses i kommissionens meddelande Covid-19 (2020/C 102 I/02) Vägledning om genomförandet av de tillfälliga restriktionerna för icke nödvändiga resor till EU, om underlättandet av transitarrangemang för återvändande EU-medborgare och om effekterna på viseringspolitiken och i kommissionens meddelande (2020/C 102 I/03) Riktlinjer för fri rörlighet för arbetstagare under utbrottet av covid-19.

De branscher och uppgifter som nämns i meddelandena utgörs i regel av uppgifter i fråga om vilka begränsningar i ankomsten av utländsk arbetskraft till Finland eller andra störningar i arbetsmarknadens funktion som beror på den exceptionella situationen orsakar brist på arbetskraft eller andra betydande utmaningar för försörjningsberedskapen eller verksamheten inom branschen. I meddelandet definieras dessa uppgifter som en nödvändig funktion eller ett nödvändigt behov. Som sådana uppgifter betraktas till exempel yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården, säsongarbetare inom jordbrukssektorn, transportpersonal, personer som arbetar med kritisk eller på annat sätt viktig infrastruktur, livsmedelsindustrin samt olika vårdarbetare. Lagen ska gälla alla giltiga uppehållstillstånd, visum och säsongarbetsintyg, och även nya uppehållstillstånd, visum och säsongarbetsintyg som beviljas.

Lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt. Lagarna avses gälla till och med den 31 december 2020. Lagarna ska tillämpas på uppehållstillstånd, visum eller säsongarbetsintyg som beviljats redan innan lagarna trädde i kraft.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Principerna för den föreslagna lagstiftningen

I början av 2020 bröt det ut en allvarlig epidemi av den smittsamma sjukdomen covid-19 orsakad av ett nytt coronavirus i Kina. Sedan dess har sjukdomen spritt sig och lett till en global pandemi.

Statsrådet konstaterade den 16 mars 2020 i samverkan med republikens president att det råder undantagsförhållanden enligt beredskapslagen (1552/2011) i landet. Det är fråga om undantagsförhållanden enligt 3 § 5 punkten i beredskapslagen, det vill säga en pandemi som till sina verkningar kan jämföras med en synnerligen allvarlig storolycka.

Betänkande FvUB 5/2020 rd

Under de rådande undantagsförhållandena har regeringen omedelbart vidtagit åtgärder för att skydda befolkningen och trygga samhällets och näringslivets funktion. Regeringen har med riksdagens medverkan bland annat tagit i bruk flera befogenheter enligt beredskapslagen. Till regeringens åtgärds paket hör också statsrådets beslut av den 17 mars 2020 att begränsa gränstrafiken endast till nödvändig pendeltrafik och annan särskilt fastställd nödvändig trafik. Gränsbevakningsväsendet har i sin egen tillämpningsanvisning den 19 mars preciserat att detta uteslutande avser trafik som är nödvändig med tanke på försörjningsberedskapen och samhällets funktioner. Syftet med statsrådets beslut är att minska resorna till Finland.

I den aktuella propositionen föreslår regeringen nya temporära åtgärder som särskilt syftar till att arbetsinsatserna av tredjelandsmedborgare som lagligen vistas i Finland ska nyttjas mer flexibelt under de undantagsförhållanden som råder på grund av coronaepidemin.

På grund av epidemin är många arbetstagare redan permitterade. Antalet permitterade ser ut att öka och samtidigt har risken för att bli arbetslös ökat. Enligt propositionen kommer merparten av dessa arbetstagare från turism-, hotell-, restaurang-, kultur- och servicebranschen. Bland arbetskraften i dessa branscher finns det också många utlänningar som arbetar i Finland. För fjolåret och innevarande år har sammanlagt 3 500 uppehållstillstånd för arbetstagare beviljats. Inom branscherna finns det också företagare med utländsk bakgrund och arbetstagare som varit i landet en längre tid. Under rådande förhållanden är arbetsmarknadsvillkoren för utlänningar som arbetar i Finland särskilt svåra bland annat på grund av den gällande lagstiftningen. Sammantaget är uppehållstillstånden på grund av arbete betydligt mycket fler. Under 2020 upphör sammanlagt knappt 12 000 tillstånd.

Samtidigt har olika ministerier, näringslivsorganisationer inom olika sektorer och många andra aktörer kommit med argument för att utländsk arbetskraft är nödvändig inom de olika branscherna och uppgifterna med tanke på att dessa är av kritisk betydelse antingen med tanke på försörjningsberedskapen eller med tanke på att näringen och försörjningen för företagen i branschen äventyras, eller bådadera. Enligt uppgift har ministeriernas gemensamma förvaltningsövergripande arbetsgrupp i syfte att säkerställa tillgången på kompetent utländsk arbetskraft i den här situationen redan gjort, och kommer att göra fler, bedömningar av nödvändiga med tanke på försörjningsberedskapen akuta och för de olika sektorerna kritiska arbetsuppgifter som inte tål dröjsmål och som har en betydande inverkan på försörjningsberedskapen eller verksamheten inom dessa branscher om de uteblir.

På grund av coronaepidemin är det enligt propositionen svårt att få tillräckligt med arbetskraft framför allt inom de branscher som behöver säsongarbetare, det vill säga trädgårds- och jordbrukssektorn och naturproduktsindustrin, men också inom byggbranschen och varvsindustrin samt inom energi-, teknik-, logistik- och transportbranschen. Därför är avsikten att i synnerhet utlänningar som är permitterade och som eventuellt blir arbetslösa och som vistas i landet med uppehållstillstånd för arbetstagare ska kunna nyttjas för arbetsuppgifter inom dessa branscher genom att göra det möjligt för dem att arbeta inom sektorer som behöver arbetskraft och i synnerhet inom säsongarbete inom jordbruket. Utskottet ser det som ett ytterst viktigt mål att under rådande undantagsförhållanden öka utbudet av arbetskraft genom att i första hand anlita utlänningar som lagligen vistas i Finland.

Betänkande FvUB 5/2020 rd

Propositionen och beredningen av den

I propositionsmotiven föreslås det att utlänningslagen (301/2004) och lagen om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för säsongsanställning (907/2017) ändras temporärt genom undantagsbestämmelser så att alla tredjelandsmedborgare som vistas lagligen i landet tillåts arbeta inom områden och uppgifter som är viktiga med tanke på försörjningsberedskapen och arbetsmarknadens funktion.

Av motiveringen framgår att propositionen har beretts vid arbets- och näringsministeriet och att det på grund av brådskan har varit nödvändigt att avvika från anvisningarna om hörande vid författningsberedning. Utskottet anser att detta är acceptabelt på grund av ärendets brådskande natur, men konstaterar att propositionen trots det borde ha beretts i samarbete åtminstone med inrikesministeriet, som svarar för utlänningslagstiftningen som helhet, och Migrationsverket, som är den viktigaste tillståndsmyndigheten. Enligt utskottets uppfattning hade man genom ett sådant samarbete kunnat undvika de oklarheter, motstridigheter och andra problematiska punkter som ingår i propositionen, dels mellan motiveringen och de föreslagna bestämmelserna, dels inom motiveringen.

Utifrån motiveringen till propositionen och den föreslagna lagstiftningen är det exempelvis svårt att dra någon slutsats om det juridiska innehållet i lagförslagen. I propositionen saknas en detaljerad motivering som är nödvändig i detta sammanhang. På grund av den brådskande tidtabellen medför detta utmaningar också för utskottet.

Utskottet påpekar att de frågor som gäller arbetstagares, företagares, praktikanter, studerandes och forskares invandring nyligen har överförts från inrikesministeriets förvaltningsområde till arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde genom en ändring av reglementet för statsrådet (262/2003), som trädde i kraft den 1 januari 2020.

Lagförslagen

De grundläggande bestämmelserna om utlänningars inresa, utresa, vistelse och arbete finns i utlänningslagen. I samband med det nationella genomförandet av EU-direktiv har det dessutom stiftats lagar om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för säsongsanställning (lagen om säsongsanställning), inom ramen för företagsintern förflyttning av personal (908/2017) och på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete (719/2018). Samtliga tre lagar innehåller en bestämmelse om lagens förhållande till utlänningslagen. I bestämmelsen står det att utlänningslagen tillämpas på utlänningars inresa, utresa, vistelse och arbete, om inte något annat föreskrivs i dessa speciallagar. Trots detta föreslår regeringen nu ändringar bara i utlänningslagen och lagen om säsongsanställning. Avsikten har dock uppenbarligen varit att även de två sistnämnda lagarna ska beröras av ändringarna med beaktande av vad som föreskrivs i utlänningslagen.

Utifrån en utredning noterar utskottet att det under rådande omständigheter är motiverat att temporärt ändra de två sistnämnda lagarna, eftersom de annars blir uteslutna, vilket skulle stå i strid med syftet. På det sätt som närmare framgår av detaljmotiveringen föreslår utskottet att de här lagarna kompletteras med bestämmelser som till innehållet i tillämpliga delar motsvarar de tempo-

Betänkande FvUB 5/2020 rd

rära bestämmelser som fogas till utlänningslagen och lagen om säsongsanställning (utskottets nya lagförslag 3 och 4).

För tydlighetens skull betonar utskottet att de föreslagna bestämmelserna inte ändrar de villkor för inresa och tillstånd som föreskrivs i utlänningslagen eller i de andra ovannämnda lagarna.

Det viktigaste innehållet i de temporära bestämmelserna

Regeringen föreslår att utlänningslagen temporärt får en ny 213 b § och lagen om säsongsanställning temporärt får en ny 17 a §. Paragraferna föreslås gälla till den 31 december 2020. Enligt den föreslagna nya bestämmelsen i utlänningslagen berättigar uppehållstillstånd eller visum som beviljats med stöd av utlänningslagen till att utföra arbete inom alla branscher och uppgifter som är väsentliga med tanke på försörjningsberedskapen eller arbetsmarknadens funktion. Enligt den nya bestämmelse som föreslås i lagen om säsonganställning berättigar också ett säsongarbetsintyg till att utföra arbete. Med hänvisning till det som sagts ovan och som komplettering till det verkar tanken vara att hänvisningen till alla uppehållstillstånd som beviljats med stöd av utlänningslagen ska bredda räckvidden så att bestämmelserna också gäller dem som lagligen vistas i landet med uppehållstillstånd enligt lagarna 908/2017 och 719/2018. Men utskottet anser att detta inte är möjligt.

I de temporära bestämmelserna kopplar regeringen definitionerna av branscher och uppgifter som är väsentliga med tanke på försörjningsberedskapen eller arbetsmarknadens funktion till två meddelanden som kommissionen lämnat med anledning av covid-19-epidemin. Det är fråga om kommissionens meddelande av den 30 mars 2020 med vägledning om genomförandet av de tillfälliga restriktionerna för icke nödvändiga resor till EU, om underlättandet av transitarrangemang för återvändande EU-medborgare och om effekterna på viseringspolitiken (2020/C 102 I/02). Kommissionen antog dessutom samma dag ett meddelande om riktlinjer för fri rörlighet för arbetstagar under utbrottet av covid-19 (2020/C 102 I/03).

Enligt utredning utgörs de branscher och uppgifter som nämns i meddelandena i regel av uppgifter i fråga om vilka begränsningar i ankomsten av utländsk arbetskraft till Finland eller andra störningar i arbetsmarknadens funktion som beror på den exceptionella situationen orsakar brist på arbetskraft eller andra betydande utmaningar för försörjningsberedskapen eller verksamheten inom branschen. I meddelandet definieras dessa uppgifter som en nödvändig funktion eller ett nödvändigt behov. Det handlar bland annat om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården, säsongarbetare inom jordbrukssektorn, transportpersonal, personer som arbetar med kritisk eller på annat sätt viktig infrastruktur, livsmedelsindustrin samt vårdarbetare.

Utskottet anser att meddelandena inte i sig är lämpliga för att i vår nationella lagstiftning tillräckligt väl definiera de branscher och uppgifter som är aktuella i detta sammanhang. Utskottet föreslår därför, på det sätt som närmare framgår nedan, att det i lagen direkt definieras inom vilka branscher som utlänningar får arbeta under rådande undantagsförhållanden med avseende på försörjningsberedskapen eller arbetsmarknadens funktion. Närmare bestämmelser om uppgifterna inom de branscher som ska föreskrivas i lagen utfärdas genom förordning.

Betänkande FvUB 5/2020 rd

De föreslagna ändringarna ska enligt propositionen gälla alla giltiga uppehållstillstånd, visum och säsongarbetsintyg. Dessutom gäller ändringsförslagen enligt motiveringen också nya uppehållstillstånd, visum och säsongarbetsintyg som beviljas under den temporära regleringens giltighetstid.

Här påpekar utskottet att visum inte utfärdas med stöd av utlänningslagen utan grundar sig på EU:s viseringskodex, som 3 kap. i utlänningslagen hänvisar till. Dessutom pekar utskottet på att ordalydelsen i propositionen inte utesluter till exempel turistvisum. För att förtydliga regleringen föreslår utskottet att omnämmandet av visum stryks både i utlänningslagen och i lagen om säsonganställning.

I detta sammanhang konstaterar utskottet att asylsökande inte har uppehållstillstånd. De har dock rätt att vistas i landet i avvaktan på ett beslut om huruvida de är i behov av internationellt skydd. Det finns specifika bestämmelser om asylsökandes rätt att utföra arbete. Utskottet föreslår inte att de ändras i anknytning till den här undantagsregleringen. Personer som fått ett lagakraftvunnet avslag på sin asylansökan vistas olagligt i landet, och det är inte motiverat att rätten att arbeta utvidgas så att den också gäller dem.

Utskottet konstaterar att syftet med de ändringar som föreslås i propositionen är att bidra till uppnåendet av försörjningsberedskapsmålen. De föreslagna ändringarna syftar också till att minska de skador som orsakas näringslivet av begränsningen av gränstrafiken genom att öka utbudet av arbetskraft inom kritiska branscher. Till denna del konstaterar utskottet att enligt propositionsmotiven upphör sammanlagt 11 670 uppehållstillstånd beviljade på grund av arbete före utgången av innevarande år. Mest relevanta för primärproduktionen är de personer vars uppehållstillstånd har beviljats på basis av säsongarbete eller arbete som förutsätter delbeslut. Före utgången av året upphör 886 uppehållstillstånd för säsongarbetare och 2 630 tillstånd som förutsätter delbeslut.

Utskottet betonar att de föreslagna bestämmelserna har potential att öka utbudet av arbetskraft med tiotusentals personer. Det är således förvillande att ikraftträdandet av den nya temporära lagstiftningen i praktiken bedöms öka utbudet av arbetskraft med bara några hundra personer. Utskottet ser det som nödvändigt att vidta olika åtgärder för att största delen av den potentiella arbetskraften också rent konkret ska få åtkomst till arbete, ta emot och arbeta i uppgifter enligt den temporära lagstiftningen.

Allmänna synpunkter

Allmänt

Utskottet föreslår betydande ändringar i lagförslag 1 (utlänningslagen) och lagförslag 2 (lagen om säsonganställning). Dessutom föreslår utskottet att två gällande lagar som inte ingår i propositionen ändras. Det är fråga om ändring av lagen om villkor för inresa och vistelse för tredjelandsmedborgare inom ramen för företagsintern förflyttning av personal (908/2017) (nytt, lagförslag 3) och av lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete (719/2018) (nytt, lagförslag 4).

Betänkande FvUB 5/2020 rd

Det är på grund av bristerna i propositionen nödvändigt att ta in lagförslag 3 och 4 i betänkandet; lagförslag 1 i propositionen gäller nämligen endast uppehållstillstånd som beviljats med stöd av utlänningslagen. Tillstånd som beviljas med stöd av annan lagstiftning faller således utanför regeringen, om inte bestämmelserna om dem ändras i de nämnda lagarna.

Förvaltningsutskottet föreslår att lagförslag 1, 3 och 4 endast ska gälla utlänningar som har uppehållstillstånd när lagarna träder i kraft. Däremot ska lagförslag 2, som gäller säsongsarbetare, inte omfattas av denna begränsning.

Dessutom föreslår utskottet att samtliga föreslagna temporära lagar ska gälla till utgången av oktober i år. Om det på basis av uppföljningen eller annars framkommer behov av att förlänga lagstiftningens giltighet eller ändra bestämmelserna, ska en ny proposition lämnas.

Utlänningslagen

När det gäller utlänningslagen föreslår utskottet att omnämmandet av visum stryks som olämpligt i den föreslagna 213 b §. Arbetet baserar sig således på uppehållstillstånd som beviljats med stöd av utlänningslagen oberoende av dess närmare syfte. Denna reglering ingriper inte i uppehållstillstånd som beviljats med stöd av någon annan lag. Utskottets ståndpunkt innebär att till exempel en person som vistas i landet med turistvisum inte kan utföra sådant arbete som avses i den temporära lagstiftning som nu stiftas. Ovan konstateras också att utskottet inte anser det motiverat att utvidga asylsökandenas rätt att arbeta jämfört med nuläget. De som vistas olagligt i landet omfattas inte heller av tillämpningsområdet för den nu föreslagna undantagslagstiftningen.

Förvaltningsutskottet föreslår att 213 b § i utlänningslagen ändras så att kopplingen till kommissionens meddelanden stryks och att de områden inom vilka en utlänning har rätt att arbeta räknas upp i lagen samt att närmare bestämmelser om uppgifterna inom dessa områden utfärdas genom förordning av statsrådet. Dessutom förutsätts det att dessa uppgifter som närmare bestäms genom förordning är nödvändiga med tanke på försörjningsberedskapen eller arbetsmarknadens funktion.

Förvaltningsutskottet anser det vara nödvändigt att under rådande undantagsförhållanden göra det lättare att få fortsatt uppehållstillstånd och fortsätta arbeta med stöd av tillståndet (213 b § 2 mom.).

Utskottet anser det motiverat att den föreslagna särskilda temporära lagstiftningen för undantagsförhållandena åtminstone i detta skede ska gälla endast de utlänningar för vilka uppehållstillstånd har beviljats senast när den nu föreslagna lagstiftningen träder i kraft.

Utskottet anser att det är nödvändigt att konsekvenserna av lagstiftningen följs noggrant och att det i nuläget inte föreskrivs att den temporära speciallagstiftningen i fråga ska gälla längre än till utgången av oktober i år.

Betänkande FvUB 5/2020 rd

Lagen om säsongsanställning

Lagen om säsongsanställning tillämpas på säsongarbete inom jordbruk och turism. Med stöd av lagen beviljas uppehållstillstånd för säsongarbete och visum för säsongarbete samt utfärdas säsongarbetsintyg. Närmare bestämmelser om de branscher inom jordbruk och turism som innefattar säsongbunden verksamhet har utfärdats i statsrådets förordning 966/2020. Största delen av tillstånden enligt lagen om säsongsanställning söks och beviljas för jordbrukssektorn. År 2019 beviljade Migrationsverket med stöd av nämnda lag cirka 1 500 första uppehållstillstånd för säsongarbete. Merparten av tillstånden är dock visum för säsongarbete och säsongarbetsintyg. Visum för säsongarbete utfärdas av Finlands beskickningar; år 2019 beviljades cirka 7 000 visum. Säsongarbetsintyg utfärdas av Migrationsverket, och år 2019 utfärdades cirka 10 000 säsongarbetsintyg. Det har till exempel från Ukraina varje år kommit ett betydande antal yrkeskunniga säsongarbetare med kompetens i krävande uppgifter, däribland i användningen av olika jordbruksmaskiner. Veterligen finns det också branscher där det under sommaren finns mindre arbete och där arbetstagarna kan ha möjlighet att ta emot annat säsongarbete.

Utskottet föreslår att det i lagen om säsongsanställning görs motsvarande ändringar som i utlänningslagen. Det innebär att tillstånd som ger rätt att säsongarbeta berättigar till arbete i alla de uppgifter som är nödvändiga med tanke på försörjningsberedskapen eller arbetsmarknadens funktion. De branscher som omfattas av de föreslagna bestämmelserna räknas upp i lagen. Uppgifterna inom dessa sektorer preciseras genom förordning.

I lagen om säsongsanställning finns inga bestämmelser om ansökan om eller beviljande av fortsatt tillstånd. En utlänning kan på de villkor som anges i lagen om säsongsanställning söka nytt tillstånd som ger rätt till säsongarbete. En ny ansökan om säsongarbetstillstånd bryter dock rätten att arbeta när det tidigare tillståndet upphör att gälla. För att undvika avbrott i rätten att arbeta, föreskrivs det i 2 mom. i utskottets nya lagförslag att om ansökan om fortsatt rätt att säsongarbeta har gjorts medan det tidigare tillståndet varit i kraft, får en utlänning fortsätta arbeta tills tillstånd har beviljats med anledning av den nya ansökan eller ett beslut om avslag har vunnit laga kraft. Under undantagsförhållanden kan tillståndsmyndigheterna vara belastade bland annat för att kundservice lokaler inte alltid kan användas normalt och för att prioriteringen av tillståndskategorierna på grund av undantagstillståndet inte är helt förutsebar. Utskottet anser att det också i fråga om säsongarbete är nödvändigt att göra det lättare att fortsätta arbeta.

Lagen om villkor för inresa och vistelse för tredjelandsmedborgare inom ramen för företagsintern förflyttning av personal

Lagen tillämpas på chefer, specialister och praktikanter i anställningsförhållande som fått uppehållstillstånd med stöd av lagen om villkor för inresa och vistelse för tredjelandsmedborgare inom ramen för företagsintern förflyttning av personal (908/2017). År 2019 beviljade Migrationsverket med stöd av den lagen drygt 30 första uppehållstillstånd för chefer och praktikanter. Under samma tid beviljades drygt 1 000 första uppehållstillstånd för specialister och merparten beviljades med stöd av utlänningslagen.

Utskottet föreslår att också lagen om villkor för inresa och vistelse för tredjelandsmedborgare inom ramen för företagsintern förflyttning av personal ändras temporärt. Till lagen fogas en ny 29

Betänkande FvUB 5/2020 rd

a §, där det föreskrivs om arbete i vissa situationer. Paragrafen har samma innehåll som den föreslagna 213 b § i utlänningslagen.

Lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete

Lagen gäller villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete. År 2019 beviljade Migrationsverket med stöd av lagen något över 2 000 första uppehållstillstånd för forskare, praktikanter och volontärer. Samma år beviljades sammanlagt över 5 000 tillstånd för studerande.

Utskottet föreslår att också uppehållstillstånd som beviljats på grund av studier ska omfattas av lagens tillämpningsområde. I den gällande lagen har de studerandes rätt att arbeta under terminen begränsats till 25 timmar per vecka. Utskottet anser att det är motiverat att upphäva begränsningen i denna temporära lagstiftning.

Utskottet föreslår att också lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete ändras temporärt. Till lagen fogas en ny 29 a §, där det föreskrivs om arbete på samma sätt som i 213 b § i utlänningslagen, 17 a § i lagen om säsongarbete och 29 a § i ICT-lagen.

Sammanfattning av förvaltningsutskottets ställningstaganden

Syftet med de ändringar som utskottet gjort i propositionen är att säkerställa att utbudet av arbetskraft under undantagsförhållandena utökas inom de branscher och uppgifter som är nödvändiga med tanke på försörjningsberedskapen och arbetsmarknadens funktion. Utgångspunkten är att under den tid som begränsningarna i gränstrafiken är i kraft släpps utlänningar som har för avsikt att arbeta i dessa uppgifter in i landet, om de övriga förutsättningarna för inresa är i skick. På grund av de indragna trafikförbindelserna, begränsningarna i transittrafiken och begränsningar för utresa har antalet personer som kommer från utlandet för att arbeta i Finland dock minskat betydligt. Eftersom de inresande i vilket fall som helst kommer till uppgifter som är nödvändiga med tanke på försörjningsberedskapen och arbetsmarknadens funktion, är det inte nödvändigt att utsträcka lagen till att gälla utlänningar som kommer till landet efter lagens ikraftträdande. De nya temporära bestämmelserna gäller inte utlänningar som anländer till landet efter lagens ikraftträdande, med undantag för säsongarbetare.

Bestämmelserna berättigar till arbete inom de branscher som nämns i lagen och i uppgifter som fastställs närmare genom förordning av statsrådet. Rätten att arbeta är inte bunden till en enskild arbetsgivare, utan arbetstagaren har rätt att byta arbetsgivare inom ramen för ett gällande uppehållstillstånd.

Det tillfälliga behovet av säsongarbetskraft inom jordbruket är stort, omkring 16 000—20 000 arbetstagare. Därför ska lagen gälla alla tillstånd enligt lagen om säsonganställning (uppehållstillstånd för säsongarbete, visum för säsongarbete och säsongarbetsintyg) och även utlänningar som har beviljats tillstånd enligt lagen om säsonganställning efter att lagen har trätt i kraft. Med stöd av den föreslagna lagen får den som har tillstånd till säsongarbete enligt lagen om sä-

Betänkande FvUB 5/2020 rd

uppgifter som är väsentliga med tanke på försörjningsberedskapen och som avses i kommissionens meddelande av den 30 mars 2020. Utskottet föreslår att föremålet för regleringen avgränsas så att endast uppehållstillstånd som beviljats med stöd av utlänningslagen berättigar till arbete i de uppgifter som avses nedan. Bestämmelsen tillämpas således inte på personer som vistas i landet på basis av visum eller utan visering. Bestämmelsen tillämpas inte heller på asylsökande som dock vistas lagligt i landet och som inom vissa gränser har rätt att arbeta.

Som det framgår av utskottets allmänna motivering föreslås det i propositionen att de branscher och uppgifter som är väsentliga med tanke på försörjningsberedskapen eller arbetsmarknadens funktion ska kopplas till kommissionens två meddelanden av den 30 mars 2020. Utskottet konstaterar att de branscher och uppgifter som nämns i kommissionens meddelandena i regel är uppgifter där begränsningar i ankomsten av utlänning arbetskraft till Finland eller andra störningar i arbetsmarknadens funktion som beror på den exceptionella situationen orsakar brist på arbetskraft eller andra betydande utmaningar för försörjningsberedskapen eller verksamheten.

Utskottet anser att de sektorer och uppgifter som anges i kommissionens meddelande är en möjlig utgångspunkt för att definiera de sektorer och uppgifter som är nödvändiga med tanke på försörjningsberedskapen eller arbetsmarknadens funktion. I meddelandena anges dock ett stort antal områden och uppgifter, av vilka inte alla enligt utskottet kan anses vara nödvändiga under rådande undantagsförhållanden. Även i övrigt är meddelandet av sådan art att det inte lämpar sig väl som en rättslig bestämmelse. Utskottet föreslår därför att det i paragrafen ska definieras de områden som betraktas som nationellt nödvändiga med tanke på försörjningsberedskapen eller arbetsmarknadens funktion.

Utskottet föreslår att det i paragrafens 1 mom. tas in grundläggande bestämmelser om de branscher som har uppgifter som är nödvändiga med tanke på försörjningsberedskapen eller arbetsmarknadens funktion. Sådana uppgifter finns enligt uppgift inom branscherna för jord- och skogsbruk, energi, teknologi, kemiindustri, livsmedelsindustri, marinindustri, transport och logistik, social- och hälsovård, kommunikation, byggnad och infrastruktur. Utskottet erfar att dessa branscher i en myndighetsarbetsgrupp som leds av arbets- och näringsministeriet har identifierats som de områden där det förekommer flest arbetsuppgifter som är nödvändiga med tanke på försörjningsberedskapen och arbetskraftens funktion. Alla arbetsuppgifter inom dessa branscher uppfyller dock inte kravet på nödvändighet.

Med stöd av bemyndigandet att utfärda förordning i 2 mom. i den föreslagna paragrafen kan närmare bestämmelser om de uppgifter som ingår i kommissionens meddelanden utfärdas genom förordning av arbets- och näringsministeriet. Utskottet föreslår att närmare bestämmelser om de uppgifter som är nödvändiga med tanke på försörjningsberedskapen eller arbetsmarknadens funktion inom ovan nämnda branscher, om vilka det föreskrivs i 1 mom. i den paragraf som utskottet har omformulerat ska utfärdas genom förordning av statsrådet.

I utskottets förslag till reglering ingår bemyndigande att utfärda förordning i paragrafens 1 mom. Utskottet framhåller att utgångspunkten för behörighetsfördelningen mellan statsrådet och ett ministerium är att statsrådet utfärdar förordning i vittsyftande och principiellt viktiga ärenden och i andra ärenden vars betydelse kräver det. Till ministeriet kan befogenhet att utfärda förordning delegeras i frågor med relativt begränsad samhälls- och politisk betydelse och i frågor som uppen-

Betänkande FvUB 5/2020 rd

bart som är av teknisk natur. Med beaktande av ärendets samhälleliga betydelse och det faktum att det är fråga om temporär specialreglering som utfärdas under undantagsförhållanden anser utskottet att bemyndigandet att utfärda förordning bör riktas till statsrådet.

Utskottet föreslår att det i paragrafens nya 2 mom. föreskrivs om fortsatt rätt att arbeta enligt utlänningslagen när fortsatt tillstånd söks. Utskottet anser det vara ändamålsenligt att en utlänningslag efter att ha ansökt om fortsatt tillstånd får fortsätta arbeta tills uppehållstillstånd har beviljats med anledning av en ny ansökan eller ett avslag har vunnit laga kraft. Detta är konsekvent med beaktande av utlänningslagen som helhet också i fråga om den undantagsbestämmelse som ska stiftas. Då avbryts inte utlänningslagens rätt att arbeta, även om beslutet om fortsatt tillstånd fördröjs och det tidigare uppehållstillståndet upphör att gälla. Under undantagsförhållanden kan tillståndsmyndigheterna vara belastade bland annat för att kundservice lokaler inte alltid kan användas normalt och för att prioriteringen av tillståndskategorierna på grund av undantagstillståndet inte är helt förutsebar. Utskottet anser det också motiverat att fortsatt tillstånd kan beviljas på ett flexibelt sätt.

Utskottet föreslår att tillämpningen av lagen begränsas till uppehållstillstånd som beviljats senast när den lag som nu stiftas träder i kraft. Detta är motiverat eftersom syftet med lagen under de rådande undantagsförhållandena och omedelbart därefter är att öka utbudet av arbetskraft inom de branscher och uppgifter som är nödvändiga med tanke på försörjningsberedskapen och arbetsmarknadens funktion. Under den tid som begränsningarna i gränstrafiken är i kraft kommer utlänningslag som anställs för dessa uppgifter i princip in i landet från gränsen, om de övriga förutsättningarna för inresa är i skick. På grund av minskade trafikförbindelser, begränsningar i transittrafiken och avresebegränsningar har antalet personer som kommer till arbete utomlands dock minskat betydligt. Eftersom de som kommer till landet i vilket fall som helst kommer till uppgifter som är nödvändiga med tanke på försörjningsberedskapen och arbetsmarknadens funktion, är det inte nödvändigt att utsträcka lagen till att gälla utlänningslag som kommer till landet efter lagens ikraftträdande. Bestämmelsen gäller således inte utlänningslag som reser in i landet efter att lagen har trätt i kraft.

Vidare föreslår utskottet att giltighetstiden för den temporära regleringen förkortas och att bestämmelserna ska gälla till och med 30.10.2020.

2. Lag om temporär ändring av lagen om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för säsongsanställning

17 a §. Arbete i vissa situationer. Utskottet hänvisar till det som sägs ovan i detaljmotiveringen till 213 b §. Dessutom konstaterar utskottet att det tillfälliga behovet av arbetskraft inom säsongsarbete inom jordbruket är stort, omkring 16 000—20 000 arbetstagare. Följaktligen föreslår utskottet att bestämmelsen ska gälla alla tillstånd enligt lagen om säsongsanställning (uppehållstillstånd för säsongsarbete, visum för säsongsarbete och säsongarbetsintyg) och även utlänningslag som har beviljats tillstånd enligt lagen om säsongsanställning efter att lagen har trätt i kraft. Tillstånd enligt den lagen som berättigar till säsongsarbete tillåter arbete i uppgifter som bestäms genom förordning av statsrådet utan att tillståndet kopplas till en enskild arbetsgivare.

Betänkande FvUB 5/2020 rd

I den form som utskottet föreslår kan bestämmelserna tillämpas inom turism och jordbruk på uppehållstillstånd för säsongarbete, visum för säsongarbete och säsongarbetsintyg. Närmare bestämmelser om de branscher inom jordbruk och turism som innefattar säsongsbunden verksamhet har utfärdats i statsrådets förordning 966/2020. Största delen av tillstånden enligt lagen om säsongsanställning söks och beviljas för jordbrukssektorn. År 2019 beviljade Migrationsverket med stöd av den lagen omkring 1 500 första tillstånd för säsongsanställning. Merparten av tillstånden är dock visum för säsongarbete och säsongarbetsintyg. Visum för säsongarbete utfärdades av Finlands beskickningar; år 2019 beviljades cirka 7 000 visum. Säsongarbetsintyg utfärdades av Migrationsverket, och år 2019 utfärdades cirka 10 000 säsongarbetsintyg.

I lagen om säsongsanställning finns inga bestämmelser om ansökan om eller beviljande av fortsatt tillstånd. En utlänning kan på de villkor som anges i lagen om säsongsanställning söka nytt tillstånd som ger rätt till säsongarbete. En ny ansökan om säsongarbetstillstånd bryter dock arbetsrätten när det tidigare tillståndet upphör att gälla. För att undvika avbrott i rätten att arbeta, föreskrivs det i 2 mom. i utskottets nya lagförslag att om ansökan om fortsatt uppehållstillstånd har gjorts medan det tidigare uppehållstillståndet varit i kraft, får en utlänning fortsätta arbeta tills uppehållstillstånd har beviljats med anledning av den nya ansökan eller ett beslut om avslag har vunnit laga kraft. Under undantagsförhållanden kan tillståndsmyndigheterna vara belastade bland annat för att kundservicelokalerna inte alltid kan användas normalt och för att prioriteringen av tillståndskategorierna på grund av undantagstillståndet inte är helt förutsebar. Utskottet anser att det också i fråga om säsongarbete är nödvändigt att göra det lättare att fortsätta arbeta.

Utskottet hänvisar i fråga om det 17 a § 2 mom. som utskottet föreslagit till det som konstateras ovan i motiveringen till 213 b § 2 mom. i utlänningslagen, dock så att de tidsbegränsningar för inresa som anges i utlänningslagen inte gäller säsongarbetare.

Vidare föreslår utskottet att giltighetstiden för den temporära regleringen förkortas och att bestämmelserna ska gälla till och med den 31 oktober 2020.

3. Lag om temporär ändring av lagen om villkor för inresa och vistelse för tredjelandsmedborgare inom ramen för företagsintern förflyttning av personal

29 a §. Arbete i vissa situationer. I ett nytt tredje lagförslag, som inte ingår i propositionen, föreslår utskottet att också lagen om villkor för inresa och vistelse för tredjelandsmedborgare inom ramen för företagsintern förflyttning av personal ändras temporärt. Till lagen fogas en ny 29 a §, där det föreskrivs om arbete i vissa situationer. Paragrafen har samma innehåll som den föreslagna 213 b § i utlänningslagen. Utskottet hänvisar till det som sägs i motiveringen till den paragrafen.

Bestämmelserna ska tillämpas på chefer, specialister och praktikanter i anställningsförhållande som fått uppehållstillstånd med stöd av lagen om villkor för inresa och vistelse för tredjelandsmedborgare inom ramen för företagsintern förflyttning av personal (908/2017). År 2019 beviljade Migrationsverket med stöd av den lagen drygt 30 första uppehållstillstånd för chefer och praktikanter. Under samma tid beviljades drygt 1 000 första uppehållstillstånd för specialister och merparten beviljades med stöd av utlänningslagen.

Betänkande FvUB 5/2020 rd

Utskottet föreslår att lagen ska gälla till och med den 31 oktober 2020.

4. Lag om temporär ändring av lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete

29 a §. Arbete i vissa situationer. I ett nytt fjärde lagförslag, som inte ingår i propositionen, föreslår utskottet att också lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete ändras temporärt. Till lagen fogas en ny 29 a §, där det föreskrivs om arbete i vissa situationer på samma sätt som i 213 b § i utlänningslagen, 17 a § i lagen om säsongarbete och 29 a § i ICT-lagen.

Uppehållstillstånd som beviljats med stöd av 1 mom. berättigar till arbete inom jord- och skogsbruk, energisektor, teknologisektor, kemiindustri, livsmedelsindustri, marinindustri, transport och logistik, social- och hälsovård, kommunikation, byggsektor och infrastruktur i arbeten som är nödvändiga med avseende på försörjningsberedskapen eller arbetsmarknadens funktion och som det föreskrivs närmare om genom förordning av statsrådet.

De nya bestämmelserna ska tillämpas på personer som har beviljats uppehållstillstånd på grundval av lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete (719/2018). År 2019 beviljade Migrationsverket med stöd av lagen något över 2 000 första uppehållstillstånd för forskare, praktikanter och volontärer. Samma år beviljade verket sammanlagt 5 246 första uppehållstillstånd på grund av studier. Utskottet betonar att lagen i den form som utskottet föreslagit också gäller studerande.

Utskottet föreslår att det i 2 mom. föreskrivs att rätten att arbeta enligt denna lag fortsätter vid ansökan om fortsatt tillstånd på samma sätt som i 213 b § i utlänningslagen, 17 a § i lagen om säsonganställning och 29 a § i lagförslag 3.

Vidare föreslår utskottet att tillämpningen av lagen i 3 mom. begränsas till uppehållstillstånd som beviljats senast när den lag som nu stiftas träder i kraft. Bestämmelsen gäller således inte till någon del utlänningar som reser in i landet efter att lagen har trätt i kraft.

Utskottet föreslår att lagen ska gälla till och med den 31 oktober 2020.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Förvaltningsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 1 och 2 i proposition RP 36/2020 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Riksdagen godkänner nya lagförslag 3 och 4. (Utskottets nya lagförslag)

Betänkande FvUB 5/2020 rd

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om temporär ändring av utlänningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
fogas temporärt till utlänningslagen (301/2004) en ny 213 b § som följer:

14 kap

Särskilda bestämmelser

213 b §

Arbete i vissa situationer.

Uppehållstillstånd ~~eller visum~~ som beviljats med stöd av denna lag berättigar till att utföra arbete i branscherna för jord- och skogsbruk, energi, teknologi, kemiindustri, livsmedelsindustri, marinindustri, transport och logistik, social- och hälsovård, kommunikation, byggnad och infrastruktur i arbetsuppgifter som är nödvändiga med avseende på försörjningsberedskapen eller arbetsmarknadens funktion och som det föreskrivs närmare om genom förordning av statsrådet.

Har en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd gjorts medan det tidigare uppehållstillståndet varit i kraft, får en utlänning fortsätta arbeta tills uppehållstillstånd har beviljats med anledning av den nya ansökan eller tills ett avslagsbeslut har vunnit laga kraft. (Nytt 2 mom.)

Denna lag tillämpas på uppehållstillstånd som har beviljats senast när denna lag träder i kraft. (Ny 3 mom.)

Denna lag träder i kraft den 20 och gäller till och med den 31 oktober 2020.

2.

Lag

om temporär ändring av lagen om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för säsongsanställning

I enlighet med riksdagens beslut
fögas temporärt till lagen om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för säsongsanställning (907/2017) en ny 17 a § som följer:

17 a §

Arbete i vissa situationer.

Tillstånd som ger rätt till säsongsarbete berättigar till att utföra arbete i branscherna för jord- och skogsbruk, energi, teknologi, kemiindustri, livsmedelsindustri, marinindustri, transport och logistik, social- och hälsovård, kommunikation, byggnad och infrastruktur i arbetsuppgifter som är nödvändiga med avseende på försörjningsberedskapen eller arbetsmarknadens funktion och som det föreskrivs närmare om genom förordning av statsrådet.

Har en ny ansökan om tillstånd för säsongsarbete gjorts medan det tidigare tillståndet varit i kraft, får en utlänning fortsätta arbeta tills tillstånd för säsongsarbete har beviljats med anledning av den nya ansökan eller ett beslut om avslag har vunnit laga kraft. Ansökan om tillstånd för säsongsarbete kan göras i Finland. (Nytt 2 mom.)

Denna lag träder i kraft den 20 och gäller till och med den 31 oktober 2020.

3.

Lag

om temporär ändring av lagen om villkor för inresa och vistelse för tredjelandsmedborgare inom ramen för företagsintern förflyttning av personal

I enlighet med riksdagens beslut

Betänkande FvUB 5/2020 rd

fogas temporärt till lagen om villkor för inresa och vistelse för tredjelandsmedborgare inom ramen för företagsintern förflyttning av personal (908/2017) en ny 29 a § som följer:

29 a §

Arbete i vissa situationer.

Uppehållstillstånd som beviljats med stöd av denna lag berättigar till att utföra arbete i branscherna för jord- och skogsbruk, energi, teknologi, kemiindustri, livsmedelsindustri, marinindustri, transport och logistik, social- och hälsovård, kommunikation, byggnad och infrastruktur i arbetsuppgifter som är nödvändiga med avseende på försörjningsberedskapen eller arbetsmarknadens funktion och som det föreskrivs närmare om genom förordning av statsrådet.

Har en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd har gjorts medan det tidigare uppehållstillståndet varit i kraft, får en utlänning fortsätta arbeta tills uppehållstillstånd har beviljats med anledning av den nya ansökan eller ett beslut om avslag har vunnit laga kraft.

Denna lag tillämpas på uppehållstillstånd som har beviljats senast när denna lag träder i kraft.

Denna lag träder i kraft den 20 och gäller till och med den 31 oktober 2020.

4.

Lag

om temporär ändring av lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete

I enlighet med riksdagens beslut

fogas temporärt till lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete (719/2018) en ny 29 a § som följer:

29 a §

Arbete i vissa situationer.

Uppehållstillstånd som beviljats med stöd av denna lag berättigar till att utföra arbete i branscherna för jord- och skogsbruk, energi, teknologi, kemiindustri, livsmedelsindustri, marinindustri, transport och logistik, social- och hälsovård, kommunikation, byggnad och infrastruktur i

Betänkande FvUB 5/2020 rd

arbetsuppgifter som är nödvändiga med avseende på försörjningsberedskapen eller arbetsmarknadens funktion och som det föreskrivs om genom förordning av statsrådet.

Har en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd gjorts medan det tidigare uppehållstillståndet varit i kraft, får en utlänning fortsätta arbeta tills uppehållstillstånd har beviljats med anledning av den nya ansökan eller ett beslut om avslag har vunnit laga kraft.

Denna lag tillämpas på uppehållstillstånd som har beviljats senast när denna lag träder i kraft.

Denna lag träder i kraft den 20 och gäller till och med den 31 oktober 2020.

Helsingfors 6.4.2020

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Riikka Purra saf
viceordförande Mari-Leena Talvitie saml
medlem Tiina Elo gröna
medlem Jussi Halla-aho saf
medlem Eveliina Heinäluoma sd
medlem Hanna Holopainen gröna
medlem Hanna Huttunen cent
medlem Mikko Kärnä cent
medlem Aki Lindén sd (delvis)
medlem Mats Löfström sv
medlem Mauri Peltokangas saf
medlem Juha Pylväs cent
medlem Piritta Rantanen sd
medlem Matti Semi vänst
medlem Heidi Viljanen sd
ersättare Marko Kilpi saml
ersättare Niina Malm sd.

Sekreterare var

plenarråd Henri Helo
utskottsråd Ossi Lantto.

Betänkande FvUB 5/2020 rd Reservation

RESERVATION

Motivering

Genom de föreslagna lagändringarna underlättas tillfälligt möjligheterna för utländsk arbetskraft som redan finns i Finland att övergå till uppgifter som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen och arbetsmarknadens funktion. I och med lagändringen kan permitterade utlänningar och utlänningar som eventuellt blir arbetslösa och som vistas i landet med uppehållstillstånd för arbetstagare utnyttjas inom sektorer som behöver arbetskraft, i synnerhet säsongsarbete inom jordbruket.

Förvaltningsutskottet föreslår att flera ändringar görs i lagförslagen enligt propositionen. Dessutom föreslår utskottet att det antas två nya lagar som inte ingår i propositionen. Sannfinländarnas utskottsgrupp anser att de ändringar som utskottet föreslagit är nödvändiga med tanke på godkännandet av lagförslagen, men samtidigt dock otillräckliga och föreslår därför att lagförslagen ändras ytterligare.

Många traditionella landsbygdsnäringar är nästan helt beroende av säsongsarbetskraft från utlandet. På grund av coronavirussituationen har man börjat begränsa gränstrafiken i Finland från och med den 19 mars 2020. Även många andra stater har i praktiken stängt sina gränser. På grund av minskade trafikförbindelser, begränsningar i transittrafiken och avresebegränsningar har antalet personer som kommer till Finland för att arbeta utomlands minskat avsevärt, och det är därför för närvarande svårt att få tillräckligt med arbetskraft för de skörd-, planterings- och skötseluppgifter som säsongsarbetare inom jordbruket utför. Det finns nu ett stort direkt behov av säsongsanställning på gårdar och trädgårdsföretag.

Enligt propositionen är en utmaning under coronavirusepidemin att få arbetstagare också till exempel inom byggbranschen, varvsindustrin och transportbranschen. Även dessa branscher har i propositionen definierats som sådana områden som är nödvändiga med tanke på försörjningsberedskapen och arbetsmarknadens funktion och där utlänningar som anställs för uppgifterna i princip kommer in i landet trots att begränsningarna i gränstrafiken är i kraft. Genom en bred definition av de branscher inom vilka tillstånd som beviljats med stöd av de föreslagna lagarna berättigar utländska medborgare att arbeta öppnas dörrar för billig arbetskraft från Asien och Afrika i en situation där en betydande befolkning med invandrabakgrund redan vistas i vårt land och där hundratusentals finländare har permitterats eller sagts upp på grund av coronakrisen. Det bör noteras att det redan före coronakrisen har förekommit betydande inhemsk arbetslöshet inom nämnda branscher. Till skillnad från jordbruket behövs det således inte utländsk arbetskraft för sådana branscher. För finländarna är det viktigt att billig arbetskraft som importerats från utlandet inte åsidosätter finländska arbetslösa och permitterade.

Sannfinländarnas utskottsgrupp anser att lagförslagen enligt utskottets betänkande bör ändras så att ett beviljat uppehållstillstånd eller tillstånd som berättigar till säsongsarbete berättigar till arbete endast inom sådana branscher och uppgifter där begränsningar i ankomsten av utländsk arbetskraft till Finland orsakar brist på arbetskraft eller utmaningar för försörjningsberedskapen eller andra betydande utmaningar för verksamheten inom branschen på grund av att inhemsk arbets-

Betänkande FvUB 5/2020 rd Reservation

kraft faktiskt inte finns att tillgå. Sådana uppgifter förekommer i praktiken endast inom jord- och skogsbrukssektorn.

Dessutom ska lagförslag 4 enligt utskottets betänkande ändras så att uppehållstillstånd som beviljats på basis av studier lämnas utanför lagens tillämpningsområde. En tredjelandsmedborgare som beviljats uppehållstillstånd för studier har lagstadgad rätt att arbeta 25 timmar i veckan under den tid som den egentliga undervisningen ordnas vid läroanstalten och på heltid under andra tider. Utländska studerandes rätt att arbeta i Finland är således redan nu väl tryggad. Sannfinländarnas utskottsgrupp anser därför inte att det finns något behov av att ytterligare utvidga studerandenas rätt att arbeta.

Det bör noteras att enligt utlänningslagen (301/2004) kan uppehållstillstånd återkallas, om de förutsättningar på basis av vilka uppehållstillståndet beviljades inte längre föreligger. Ett tillstånd som beviljats med stöd av lagen om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för säsongsanställning (907/2017), inom ramen för företagsintern förflyttning (908/2017) och på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete (719/2018) återkallas på motsvarande sätt, om personen vistas i landet för något annat ändamål än det som tillståndet beviljats för. Sannfinländarnas utskottsgrupp vill betona betydelsen av detta och understryker att i sådana fall där en utländsk medborgares vistelse i Finland grundar sig på arbete och han eller hon på grund av coronasituationen har permitterats eller sagts upp från sitt arbete, ska personen åläggas att ta emot arbete inom jord- och skogsbrukssektorn som är i behov av arbetskraft. I annat fall ska tillståndet för säsongsarbete eller vistelse återkallas och personen ska lämna landet. Det ska inte gå att stanna kvar i Finland på bekostnad av det sociala trygghetssystemet.

I detta sammanhang bör det ännu fästas uppmärksamhet vid att sysselsättningseffekterna av lagförslagen enligt propositionen bedöms bli endast några hundra. Orsaken till detta är bland annat att enligt regeringens egen bedömning vill endast en liten del av de personer som fått uppehållstillstånd arbeta inom branscher som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen. Sannfinländarna föreslog den 2 april 2020 en brådskande temporär lagstiftning med stöd av vilken utförande av säsongsarbete i uppgifter som är viktiga med tanke på försörjningsberedskapen år 2020 inte eliminerar arbetslöshetsförmåner för personer som permitterats eller sagts upp från sina arbeten på grund av coronaepidemin. En sådan lagändring ökar säsongarbetets attraktionskraft också ur finländarnas perspektiv, tryggar människors försörjning och medför inte för lantbruksarbetsgivare några extra lönekostnader som skulle överföras till produktpriserna.

Förslag

Vi föreslår

att de lagförslag som ingår i utskottets betänkande godkänns med följande ändringar (reservationens ändringsförslag) och

att ett uttalande godkänns (Reservationens förslag till uttalande).

Betänkande FvUB 5/2020 rd
Reservation

1.

Lag

om temporär ändring av utlänningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
fogas temporärt till utlänningslagen (301/2004) en ny 213 b § som följer:

14 kap.

Särskilda bestämmelser

213 b §

Arbete i vissa situationer

Uppehållstillstånd som beviljats med stöd av denna lag berättigar till att utföra arbete i följande uppgifter inom jord- och skogsbruket:

- 1) arbeten som är nödvändiga med tanke på husdjursproduktionen samt djurens skötsel och hälsa,
 - 2) nödvändiga arbeten inom växtproduktion på friland och i växthus,
 - 3) yrkesfiske,
 - 4) plockning och insamling av frukt, bär, grönsaker och rotfrukter,
 - 5) plockning av vilda bär,
 - 6) plantering och sådd av skog, arbete på skogsplantskolor,
 - 7) avverkning, gallring, kapning, mätning och skogstransport.
- (2-3 mom. som i FvUB)

Ikraftträdandebestämmelse (Som i FvUB)

Betänkande FvUB 5/2020 rd
Reservation

2.

Lag

**om temporär ändring av lagen om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse
för säsongsanställning**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas temporärt till lagen om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för säsongsanställning (907/2017) en ny 17 a § som följer:

17 a §

Arbete i vissa situationer

Tillstånd som ger rätt till säsongarbete berättigar till att utföra arbete i följande uppgifter inom jord- och skogsbruket:

- 1) arbeten som är nödvändiga med tanke på husdjursproduktionen samt djurens skötsel och hälsa,
 - 2) nödvändiga arbeten inom växtproduktion på friland och i växthus,
 - 3) yrkesfiske,
 - 4) plockning och insamling av frukt, bär, grönsaker och rotfrukter,
 - 5) plockning av vilda bär,
 - 6) plantering och sådd av skog, arbete på skogsplantskolor,
 - 7) avverkning, gallring, kapning, mätning och skogstransport.
- (2 mom. som i FvUB)

Ikraftträdandebestämmelse (Som i FvUB)

Betänkande FvUB 5/2020 rd
Reservation

3.

Lag

om temporär ändring av lagen om villkor för inresa och vistelse för tredjelandsmedborgare inom ramen för företagsintern förflyttning av personal

I enlighet med riksdagens beslut
fogas temporärt till lagen om villkor för inresa och vistelse för tredjelandsmedborgare inom ramen för företagsintern förflyttning av personal(908/2017) en ny 29 a § som följer:

29 a §

Arbete i vissa situationer

Uppehållstillstånd som beviljats med stöd av denna lag berättigar till att utföra arbete i följande uppgifter inom jord- och skogsbruket:

- 1) arbeten som är nödvändiga med tanke på husdjursproduktionen samt djurens skötsel och hälsa,
 - 2) nödvändiga arbeten inom växtproduktion på friland och i växthus,
 - 3) yrkesfiske,
 - 4) plockning och insamling av frukt, bär, grönsaker och rotfrukter,
 - 5) plockning av vilda bär,
 - 6) plantering och sådd av skog, arbete på skogsplantskolor,
 - 7) avverkning, gallring, kapning, mätning och skogstransport.
- (2-3 mom. som i FvUB)

Ikraftträdandebestämmelse (Som i FvUB)

Betänkande FvUB 5/2020 rd
Reservation

4.

Lag

**om temporär ändring av lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse
på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas temporärt till lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete (719/2018) en ny 29 a § som följer:

29 a §

Arbete i vissa situationer

Uppehållstillstånd som beviljats med stöd av denna lag, med undantag av uppehållstillstånd som beviljats med stöd av 17 § för studier, berättigar till att utföra arbete i följande uppgifter inom jord - och skogsbruket:

- 1) arbeten som är nödvändiga med tanke på husdjursproduktionen samt djurens skötsel och hälsa,
 - 2) nödvändiga arbeten inom växtproduktion på friland och i växthus,
 - 3) yrkesfiske,
 - 4) plockning och insamling av frukt, bär, grönsaker och rotfrukter,
 - 5) plockning av vilda bär,
 - 6) plantering och sådd av skog, arbete på skogsplantaskolor,
 - 7) avverkning, gallring, kapning, mätning och skogstransport.
- (2-3 mom. som i FvUB)

Ikraftträdandebestämmelse (Som i FvUB)

Reservationens förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål vidtar åtgärder för att införa temporär lagstiftning om att en person som sagts upp eller permitterats på grund av covid-19-epidemin kan ta emot säsongsarbete i uppgifter som är viktiga med tanke på försörjningsberedskapen utan att detta påverkar beloppet av det utkomstskydd för arbetslösa som betalas 2020.

Betänkande FvUB 5/2020 rd
Reservation

Helsingfors 6.4.2020

Riikka Purra saf
Jussi Halla-aho saf
Mauri Peltokangas saf